

SHE'RD A QANOT QOQQAN VATAN TIMSOLI

Umirzakova Barno

Samarqand viloyati Pastdarg'om tumani

69-maktab 10-sinf o'quvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10333922>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Muhammad Yusuf she'rlarida vatan tushunchasi shoirning "Vatanim" she'ri asosida tahlil qilingan. Shoirning she'rlaridagi ona Vatan madhi o'ziga xos tarix va milliy faxr tuyg'ulari orqali bayon etilgani misollar asosida yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: Vatan, O'zbekiston, jahon, sulton, kun, singil, ona, oftob, dard, mehr, xalq, tumor, Navoiy, shoh, dunyo, muhabbat.

THE SYMBOL OF THE MOTHERLAND WITH FLAPPING WINGS IN THE POEM

Abstract. In this article, the concept of homeland in Muhammad Yusuf's poems is analyzed based on the poet's poem "My Country". It is explained on the basis of examples that the anthem of the motherland in the poet's poems is expressed through a unique history and feelings of national pride.

Key words: Homeland, Uzbekistan, world, sultan, day, sister, mother, sun, pain, love, people, talisman, Navoi, king, world, love.

СИМВОЛ РОДИНЫ С МАШУЩИМИ КРЫЛЬЯМИ В СТИХОТВОРЕНИИ

Аннотация. В данной статье анализируется концепция Родины в стихотворениях Мухаммада Юсуфа на основе стихотворения поэта «Моя страна». На примерах объясняется, что гимн Родины в стихах поэта выражается через уникальную историю и чувство национальной гордости.

Ключевые слова: Родина, Узбекистан, мир, султан, день, сестра, мать, солнце, боль, любовь, народ, талисман, Навои, царь, мир, любовь.

Vatan - uni tarannum etmagan, kuylamagan ijodkor topilmasa kerak, nazarimizda. Chunki ijodkor uchun o'zi tug'ilib o'sgan maskani - Vatanini kuylashdek zavqli va sharfli baxt bo'lmaydi. Vatan mavzusida yozilgan asarlarning tub mohiyati bir bo'lsada, lekin ularning hech biri bir-biriga o'xshamaydi. Har birida o'zgacha nafosat, o'zgacha muhabbat mavjud. Shu o'rinda Muhammad Yusuf ijodida asosiy o'rinlarda turuvchi vatan mavzusidagi she'rlar o'zgacha ohang va takrorlanmas misralarda jo bo'lganligi bois ulardagi obraz yorqin va ta'sirchan deyishimiz mumkin.

Muhammad Yusuf ijodi bilan tanishar ekanmiz, uning she'riyatining asosiy qismini Vatan tushunchasi tashkil etganligiga guvoh bo'lamiz. Darhaqiqat, shoir o'z she'rlarida o'zi tug'ilib, o'sgan, kindik qoni tomgan, bobolar hoki yotgan Vatanni ulug'lashdan charchamaydi. Misol tariqasida ijodkor qalamiga mansub "Vatanim" she'rini tahlil qilaylik. Avvalo, mazkur she'rning dastlabki jumlasiga e'tibor qaratamiz:

*<https://tafakkur.net/muhammad-yusuf.haqida>

Men dunyoni nima qildim,
O'zing - yorug' jahonim.
O'zim xoqon, o'zim sulton,
Sen taxt-u Sulaymonim.

Misrani o'qir ekan, o'quvchi hayolida shoirning vatanga bo'lgan muhabbati gavdalanadi. Shoir uchun vatan - ulkan saltanat, shoirning o'zi esa shu saltanat sultoni. Ya'ni shoir lirikasida hech kim tasavvur qilmagan tashbehlarni, o'xshatishlarni ko'ramiz. Bunday o'xshatishlar boshqa hech bir ijodkor she'riyatida uchramasligini shoir asarlarning o'ziga xos badiiy tili deyishimiz mumkin. Masalan, Vatan haqida yozgan shoirlarning hech biri hali vatanni onaga, singilga o'xshatgan emas yoki vatanning tol beshikdan boshlanishini faqat shu ijodkorgina o'z asarida ilk bor qo'llagan. Vatanning bog'- rog'larini, so'lim go'shalarini tarannum etganlar ko'pdir. Lekin hech kim vatanni Navoiy, Manguberdi, Xo'jandlarga qiyoslagan emas. Va yo

Sen shoxlari osmonlarga tegib turgan chinorim
Ota desam, o'g'lim deb bosh egib turgan chinorim.

kabi tashbehlarni faqat Muhammad Yusuf ijodida uchratishimiz mumkin.

Yuqorida takidlaganimizdek, shoir Vatan haqidagi she'rlarining ko'pchiligida Vatanni onaga, singilga va opaga mengzadi. Masalan, "Vatanim" she'rida:

Shodon kunim gul otgan sen,
Chechak otgan izimga,
Nolon kunim yupatgan sen,
Yuzing bosib yuzimga,
Singlim deymi, Onam deymi,
Hamdard-u hamhonam deymi,
Oftobdan ham o'zing mehri,
Ilig'imsan Vatanim.

Shoir Vatan timsolini singlisida, onasida ko'radi. Ona - buyuklarning eng buyugi, ulug'larning eng ulug'i, suyukli zotlarning eng suyuklisidir Ana shunday buyuk zot timsolida shoir

Vatanni ko'radi. Ko'rinib turibdiki, shoir oddiy hayotiy voqealar asosida ajoyib o'xshatishlar va teran falsafiy mushohadaga ega bo'lgan misralar yaratgan. Shoirning ona yurtida tuygan mehri xuddi singilning, onaning mehridek iliq; yaxshi va yomon kunlarida har doim birga, mehrini esa oftobga qiyoslaydi. *

Muhammad Yusuf rostgo'y shoir, halol va pokiza qalb egasi. Shuning uchun ham uning she'riyati butun ma'naviyatga to'la, muhabbat haqida kuylaydimi, bevafo yor haqida qo'shiq to'qiymidi yoki tariximiz, taqdirimiz haqida kuylaydimi hamisha hayotga, haqiqatga hamnafaslik sezilib turadi. Uning she'rlari oddiy, ravon, soddaligi bilan xalq og'zaki ijodiga hamohang ko'rinadi.*

Endi e'tiborimizni quyidagi misralarga qarataylik.

Sen Xo'jandsan, Chingizlarga
Darvozasin ochmagan,
Temur Malik orqasidan
Sirdaryoga sakragan,
Muqannasan qorachig'i
Olovlariga sachragan,
Shiroqlarni korgan cho'pon
Cho'lig'imsan, Vatanim.

Makur misralarni o'qir ekanmiz, beixtiyor shonli tarix e'tiborimizni tortadi. Ijodkor vatan sevgisini yurt tarixi bilan chamabar chas bog'laydi. Har bir insonning Vatani o'ziga qadrli. Shoir uchun uning har hovuch tuprog'i ko'ziga to'tiyodir. Shoir Muhammad Yusuf qalami bitgan, Vatanga bag'ishlagan o'tli misralari kitobxon nazdida, shoir siymosida chaqmoqdek yonib o'tgan shoir-u betakror she'riyat doim xalq ardog'ida bo'lajagiga umid bilan boqishga chorlab turaveradi². Vatan madhi uchun so'zni qurol qilgan shoir Muhammad Yusuf xalqi va jonajon vatanining ertasi bilan kun-u tunlarni o'tkazgan.

O'tgan asrning so'nggi choragida adabiyotimizning pokiza osmonida yo'lchi yulduzdek porlagan shoir Muhammad Yusuf o'zining sodd va samimiy so'zi, o'zigagina yarashadigan she'riyati bilan el nazariga tushdi. U o'zining qisqagina umrida milliy she'riyat va zamonaviy qo'shiqchilikni yuksaklarga ko'tarilishiga beminnat hissasini qo'sha oldi. Shoir haqida Erkin Vohidov shunday yozgan edi: "Muhammad Yusufni xalqimiz sevib dilida saqlaydi, Vatan kuychisi, Istiqlol kuychisi deb ardoqlaydi, o'zbek eliga ulug' mehr, sadoqat singib ketgan nazokatli, samimiyat to'la she'rlarini qadrlaydi, qo'shiq qilib aytadi. Uning she'riyatini chin

ma'noda qanotli she'riyat, yurt osmonida baland parvoz qiluvchi, yuraklarga qanot berguvchi she'riyat desa bo'ladi."

Xulosa qilib aytganda, Muhammad Yusufgacha ham undan keyin ham qo'liga qalam tutgan shoir borki, ona Vatanni ulug'lab she'rlar yozdi. Bu g'oyat tabiiy hol. Muhammad Yusuf Vatanni qandaydir balandparvoz, she'rdan she'rga o'tib yuruvchi jimjimador so'zlar bilan emas, sodda, begidir va mag'zi to'q so'zlar bilan tasvirlaydi. Uning she'rlaridagi Vatanni tasavvur qilish oson va huzurli; qaysidir jihati bilan singlingizga, qaysidir jihati bilan onangizga yo otangizga o'xshab ketadi. Vatanning andozasini ulardan olasiz, Vatanning sarhadlarini ularga bo'lgan mehru muhabbatingiz bilan belgilaysiz.

REFERENCES

1. Yusuf M. Ulug'imsan Vatanim. - Toshkent: O'zbekiston, 2010. - B. 9.
2. Yusuf M. Saylanma. - Toshkent: Sharq, 2005. - B. 275.
3. Yusuf M. Saylanma. - Toshkent: Sharq, 2005. - B. 12.
4. <https://tafakkur.net/muhammad-yusuf.haqida>
5. <https://wikipedia.org/wiki/Muhammad-Yusuf>

MODERN SCIENCE
& RESEARCH